

Sygn. akt I C 874/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Maria Stelska

Protokolant: sekr. sąd. Edyta Stanisławek- Krukowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 grudnia 2012 roku w Lublinie

sprawy z powództwa G. H.

przeciwko Skarbowi Państwa- Dyrektorowi Aresztu Śledczego w L. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powoda G. H. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa- Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 874/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 października 2012 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w L. G. H. wniósł o zasądzenie łącznie kwoty 168 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdy, jakich doznał podczas pobytu w Areszcie Śledczym w L..

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż powyższe żądanie związane jest z łamaniem przez Służbę Więzienną przepisów art. 110 § 2 k.k.w., a więc osadzeniem go w przeludnionych celach, gdzie powierzchnia mieszkalna przypadająca na jednego skazanego, nie spełnia wymogu 3 metrów kwadratowych, (art. 102 k.k.w., art. 106 § 1 k.k.w. i art. 111 k.k.w.), a więc niezapewnieniem odpowiednich warunków bytowych i sanitarnych, niezbędnych do utrzymania higieny osobistej, a także do korzystania z praktyk religijnych, (art. 108 k.k.w), tj. naruszeniem obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania kary pozbawienia wolności oraz naruszeniem art. 115 § 1 k.k.w., polegającym na niezapewnieniu odpowiedniej opieki medycznej. Podniósł, iż wskazane naruszenia doprowadziły do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci czci, zdrowia, wizerunku, prawa do intymności, godności. Podał, iż odbywanie kary w przeludnionych celach narażało go na agresję współosadzonych, prowadziło do braku miejsca do jedzenia, pisania, czynienia praktyk religijnych, czy też mycia się w sposób zapewniający intymność. Wskazał, iż z tego tytułu domaga się zadośćuczynienia w wysokości 108 000 zł, które to stanowi wynik przemnożenia kwoty 3000 zł przez 36 miesięcy spędzonych w jednostce penitencjarnej. Dalej podniósł, iż warunki sanitarno-higieniczne w celach są fatalne, a objawia się to między innymi brakiem ciepłej wody, brakiem dostępu do świeżego powietrza z powodu założonych w oknach tzw. blind. Zaznaczył, iż nieprzeprowadzenie prawidłowej klasyfikacji skazanych, a w konsekwencji osadzenie go we celi z osobami grypującymi doprowadziło go do nerwicy i wielu upokorzeń. Z tego względu wniósł o zasądzenie

tytułem zadośćuczynienia kwoty 30 000 zł. Poniesione w trakcie pobytu w zakładzie karnym krzywdy, straty moralne oraz utracone zdrowie wycenił z kolei na kwotę 30 000 zł. (pozew k. 2-3)

W odpowiedzi na pozew z dnia 11 stycznia 2013 roku (data wpływu) Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Aresztu Śledczego w L. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

Odnosząc się do żądania pozwu pozwany w pierwszej kolejności podniósł zarzut przedawnienia roszczenia za okres sprzed 29 października 2009 r., wskazując, iż o hipotetycznej krzywdzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia powód wiedział już w czasie przebywania u pozwanego, a skoro wystąpił z pozwem dopiero 29 października 2012 r. to jego roszczenia za okres przebywania w jednostkach penitencjarnych przed datą 29 października 2009 r. uległo przedawnieniu. Z ostrożności procesowej podniósł także zarzut braku uzasadnionych przesłanek do zasądzenia zadośćuczynienia oraz zarzut nadużycia prawa. Zaznaczył, iż powód w żaden sposób nie wykazał by doszło do bezprawnego działania funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz że takie działania doprowadziły do powstania u niego szkody, nie wykazał również na czym ta szkoda miałyby polegać. Zaprzeczył, aby w jednostce penitencjarnej panowały urągające warunki bytowe, mogące uwłaczać godności powoda. O ile nawet przyjmuje się, że każde naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne i powód nie ma obowiązku tego wykazywać, to nie jest on zwolniony z obowiązku udowodnienia samego faktu naruszenia dóbr osobistych, tego zaś w żaden sposób nie wykazał. (odpowiedź na pozew k. 16-20)

W toku postępowania w sprawie stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. H. w okresie od 6 kwietnia 2009 roku do 19 stycznia 2012 roku, a następnie od 30 maja 2012 roku do chwili obecnej przebywa w Areszcie Śledczym w L.. (informacja Dyrektora AŚ w L. k. 21)

W tym czasie, od 6 kwietnia 2009 roku do 2 lipca 2009 roku był tymczasowo aresztowany, następnie od 2 lipca 2009 roku do 17 grudnia 2009 roku wykonywano wobec niego inne orzeczenie, a od 17 grudnia 2009 roku do 20 stycznia 2010 roku i od 20 stycznia 2010 roku do 19 marca 2010 roku odbywał zastępcze kary pozbawienia wolności za grzywny orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Lublinie z 21 sierpnia 2007 roku sygn. akt XV K 700/07 i z dnia 16 września 2008 r. sygn. akt III K 53/08. Od 19 marca 2010 roku do dnia dzisiejszego powód odbywa orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 17 grudnia 2009 roku, sygn. akt III K 331/09, karę pozbawienia wolności w wymiarze 5 lat. (informacja o pobytach i orzeczeniach k. 27-28v)

U powoda stwierdzono pogranicze upośledzenia umysłowego oraz zaburzenia osobowości mogące mieć podłoże organiczne. G. H. decyzją Komisji Penitencjarnej został osadzony w zakładzie karnym typu zamkniętego dla odbywających karę po raz pierwszy, w systemie terapeutycznym, z uwagi na względy osobowościowe. Został umieszczony w celi w odpowiednio dobranym skaldzie osobowym, z osobami spokojnymi bez skłonności do dominacji. Generalnie klasyfikacja skazanych w Areszcie Śledczym w L. następuje w celu stwarzania warunków sprzyjających indywidualnemu postępowaniu ze skazanymi, zapobieganiu szkodliwym wpływom osób zdemoralizowanych, zapewnieniu skazanym bezpieczeństwa osobistego, wyboru właściwego systemu wykonywania kary, rodzaju i typu zakładu karnego oraz ich rozmieszczenia wewnętrznego. Dokonując klasyfikacji bierze się pod uwagę płeć, wiek, uprzednie odbywanie kary pozbawienia wolności, umyślność lub nieumyślność czynu, czas pozostały do odbycia kary pozbawienia wolności, stan zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stopień uzależnienia od środków odurzających lub psychotropowych, stopień demoralizacji i zagrożenia społecznego oraz rodzaj popełnionego przestępstwa. Rozmieszczenie osadzonych w celach mieszkalnych odbywa się po uprzednim uwzględnieniu płci, wieku, ewentualnego odbywania kary pozbawienia wolności oraz klasyfikacji osadzonego. (M-1, M-2, M-3, P-1, P-2, P-3, R-1, R-2, R-3) (notatka służbowa k. 72)

W trakcie pobytu w jednostce penitencjarnej powód miał zapewniony dostęp do opieki medycznej. Przez lekarza ogólnego został przyjęty w dniach 06.04.2009 r., 07.04.2009 r., 10.04.2009 r., 14.04.2009 r., 17.04.2009 r.,

14.05.2009 r., 21.05.2009 r., 28.05.2009 r., 03.06.2009 r., 08.06.2009 r., 12.06.2009 r., 24.06.2009 r., 06.07.2009 r., 15.07.2009 r., 21.07.2009 r., 03.08.2009 r., 02.09.2009 r., 21.09.2009 r., 30.09.2009 r., 14.10.2009 r., 12.11.2009 r., 16.12.2009 r., 13.01.2010 r., 09.02.2010 r., 23.02.2010 r., 03.03.2010 r., 12.03.2010 r., 07.04.2010 r., 25.04.2010 r., 14.04.2010 r., 23.04.2010 r., 05.05.2010 r., 02.06.2010 r., 07.06.2010 r., 15.06.2010 r., 30.06.2010 r., 07.07.2010 r., 14.07.2010 r., 03.08.2010 r., 17.08.2010 r., 24.08.2010 r., 31.08.2010 r., 14.09.2010 r., 21.09.2010 r., 14.10.2010 r., 19.10.2010 r., 16.11.2010 r., 23.11.2010 r., 30.11.2010 r., 20.12.2010 r., 27.12.2010 r., 28.12.2010 r., 18.01.2011 r., 25.01.2011 r., 01.02.2011 r., 08.02.2011 r., 15.02.2011 r., 01.03.2011 r., 15.03.2011 r., 23.03.2011 r., 29.03.2011 r., 05.04.2011 r., 20.04.2011 r., 05.05.2011 r., 16.05.2011 r., 23.05.2011 r., 22.06.2011 r., 30.06.2011 r., 11.07.2011 r., 16.07.2011 r., 26.07.2011 r., 17.08.2011 r., 23.08.2011 r., 31.08.2011 r., 13.09.2011 r., 22.09.2011 r., 08.11.2011 r., 06.12.2011 r., 03.01.2012 r., 18.01.2012 r., 28.06.2012 r., 18.07.2012 r., 16.08.2012 r., 05.09.2012 r., 17.09.2012 r., 01.10.2012 r. Ponadto konsultowany był przez specjalistów: lekarza psychiatrę w dniach 30.04.2009 r., 18.06.2009 r., 25.08.2009 r., 01.10.2009 r., 22.10.2009 r., 29.01.2010 r., 04.03.2010 r., 17.06.2010 r., 09.07.2010 r., 15.07.2010 r., 05.08.2010 r., 09.06.2011 r., 01.09.2011 r., 06.10.2011 r. i 27.09.2012 r., neurologa w dniach 30.09.2009 r., 25.11.2009 r., 03.03.2010 r., 28.07.2010 r. oraz ortopedę w dniu 07.06.2010 r. Powód trzykrotnie tj. w okresie od 07.05.2010 r. do 09.05.2010 r., od 31.05.2010 r. do 02.06.2010 r. i od 12.10.2010 r. do 14.10.2010 r. z powodu zatrucia organizmu przebywał także w (...)Ośrodku (...)Szpitala (...)w L. Przyjęcia osadzonych przez lekarza odbywa się na podstawie sporządzonego przez kierownika ambulatorium harmonogramu. Harmonogram przewiduje przyjęcia planowe, mniej więcej co dwa tygodnie na danym oddziale. Codziennie, w razie pilnej potrzeby, osadzony może zgłosić pielęgniarce potrzebę wizyty lekarskiej lub pomocy lekarskiej i pomoc może być udzielona nawet w dniu zgłoszenia. Osadzony ma codzienny kontakt z pielęgniarką, która wydaje leki. Zdarzały się sytuacje, że powód odmawiał przyjmowania leków. Powód wbrew swojemu twierdzeniu nie zgłaszał dolegliwości ze strony układu oddechowego, ani też potrzeby przyjmowania leków wziewnych na astmę. Zgodę na korzystanie z „pajęczka” wyraża specjalista. Powód nie prosił o zlecenie jego używania (notatka służbowa k. 74, zeznania świadka M. S.k 170v-171)

W okresie od 06.04.2009 r. do 01.12.2009 r. zaludnienie w Areszcie Śledczym w L. wynosiło ponad 100%. W związku z powyższym Dyrektor Aresztu Śledczego w L. wydawał na podstawie art. 248 § 1 k.k.w. kolejne zarządzenia w sprawie umieszczenia osadzonych w warunkach, w których powierzchnia mieszkalna wynosi mniej niż 3 metry kwadratowe na osobę, nr (...) z dnia 31.12.2008 r., nr (...) z dnia 30.04.2009 r., nr (...) z dnia 28.10.2009 r., nr (...) z dnia 03.11.2009 r., nr (...) z dnia 17.11.2009 r., nr (...) z dnia 25.11.2009 r., nr (...) z dnia 01.12.2009 r. O powyższym każdorazowo informowany był sędzia penitencjarny. Wydanie w/w zarządzeń skutkowało dostawianiem dodatkowych łóżek w celach mieszkalnych. Sytuacja powoda w tym okresie kształtowała się następująco:

- od 06.04.2009 r. do 10.04.2009 r. powód przebywał w celi nr 125 w oddziale nr VII, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,71 m²

- od 10.04.2009 r. do 30.04.2009 r. powód przebywał w celi nr 135 w oddziale nr X, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,59 m²

- od 30.04.2009 r. do 05.05.2009 r. powód przebywał w celi nr 136 w oddziale nr X, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,47 m²

- od 05.05.2009 r. do 22.06.2009 r. powód przebywał w celi nr 30 w oddziale nr IX, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,57 m²

- od 22.06..2009 r. do 03.07.2009 r. powód przebywał w celi nr 9 w oddziale nr IX, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,59 m²

- od 03.07.2009 r. do 09.07.2009 r. powód przebywał w celi nr 17 w oddziale nr V, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2 m²

- od 09.07.2009 r. do 06.08.2009 r. powód przebywał w celi nr 32 w oddziale nr IX, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,92 m²
- od 06.08.2009 r. do 11.08.2009 r. powód przebywał w celi nr 17 w oddziale nr V, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2 m²
- od 11.08.2009 r. do 27.08.2009 r. powód przebywał w celi nr 25 w oddziale nr III, gdzie zapewniono 3 m² na osobę
- od 27.08.2009 r. do 31.08.2009 r. powód przebywał w celi nr 27 w oddziale nr III, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,43 m²
- od 31.08.2009 r. do 28.10.2009 r. powód przebywał w celi nr 23 w oddziale nr III, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,12 m²
- od 28.10.2009 r. do 16.11.2009 r. powód przebywał w celi nr 23 w oddziale nr III, gdzie zapewniono 3 m² na osobę
- od 16.11.2009 r. do 19.11.2009 r. powód przebywał w celi nr 25 w oddziale nr V, gdzie zapewniono 3 m² na osobę
- od 19.11.2009 r. do 24.11.2009 r. powód przebywał w celi nr 3 w oddziale nr V, gdzie zapewniono 3 m² na osobę
- od 24.11.2009 r. do 02.12.2009 r. powód przebywał w celi nr 16 w oddziale nr III, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła 2,30 m²

Od 2 grudnia 2009 roku wszystkim osadzonym, w tym powodowi, zapewniono 3 m² powierzchnię celi mieszkalnej przypadającej na osobę. W latach 2010-2012 nie wydawano wobec powoda decyzji o umieszczeniu w warunkach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosi poniżej 3 m². (informacja Dyrektora AŚ w L. k. 21-22v, zarządzenia Dyrektora AŚ k. 32-70)

Cele mieszkalne, w których przebywa powód wyposażone są w niezbędny sprzęt, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Powód dysponuje własnym łóżkiem oraz miejscem do spożywania posiłków. Ma dostęp do kąpielnicy sanitarnego, który zapewnia pełną intymność. Kąpielnice sanitarne zabudowane są pełnymi ścianami wykonanymi z cegły lub belitu, ponadto wyposażone są w drzwi. W skład kąpielnicy wchodzi miska ustępowa, automat płuczący, umywalka, bateria umywalkowa. Cele mieszkalne wyposażone są w instalacje zimnej wody, elektryczną, centralnego ogrzewania, kanalizacyjną i domofonową. W każdej celi działa wentylacja grawitacyjna zapewniająca odpowiednią wymianę powietrza, co potwierdzają okresowe przeglądy wykonywane przez osoby z uprawnieniami kominiarskimi, ponadto cele posiadają otwierane okno. Na oknach zawieszono osłony w postaci blend. Blendy nie mają wpływu na dostęp światła, ograniczają natomiast obserwację i nielegalne kontakty między osadzonymi. Wykonane są z półprzezroczystego materiału, posiadają odpowiednie atesty i nie wpływają negatywnie na warunki bytowe osadzonych. Swobodny dostęp powietrza możliwy jest poprzez zasiatkowaną ich część. Ich stosowanie umożliwia § 77 pkt. 1 lit. g rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. W celach mieszkalnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim odpowiadać powinny budynki i ich usytuowanie, panuje temperatura stosowna do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt stałych ludzi bez okryć zewnętrznych, nie wykonujących w sposób ciągły pracy fizycznej tj. 20 stopni Celsjusza. W celach mieszkalnych znajdujących się na terenie Aresztu Śledczego w L. wartość natężenia oświetlenia wynosi powyżej 200 Lx i jest zgodna z wytycznymi Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. Cele mieszkalne są sukcesywnie malowane, ściany co do zasady nie są zagrzybione, a jeśli takowy stan zaistnieje natychmiast jest usuwany, podobnie jak wszystkie inne drobne usterki. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych osadzeni przy przyjęciu do zakładu

karnego lub aresztu śledczego otrzymują odzież, bieliznę, obuwie, pościel, sprzęt stołowy i środki higieny zgodnie z zestawem 1/H, stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Kolejne należności pasty do zębów, kremu do golenia i szczoteczki do zębów wydaje się według potrzeb zgłaszanych przez osobę osadzoną. Ponadto osadzeni raz w miesiącu otrzymują środki higieny w postaci proszku do prania ręcznego, papieru toaletowego, nożyka do golenia, mydła toaletowego. Powód, tak jak pozostali osadzeni, zgodnie z Regulaminem Organizacyjno Porządkowym Wykonywania Kary Pozbawienia Wolności, raz w tygodniu ma możliwość skorzystania z ciepłej kąpieli pod prysznicem, jedno stanowisko przypada na jednego osadzonego. Dodatkowo może zwracać się do Dyrektora jednostki o wyrażenie zgody na dodatkową kąpiel (notatka służbowa k. 71, częściowo dowód z przesłuchania powoda k. 155v- 156).

Przeprowadzone na wniosek osadzonych kontrole Powiatowego Inspektora Sanitarnego w L., nie stwierdziły uchybień w zakresie warunków sanitarnych i bytowych panujących w celach Aresztu Śledczego w L.. Nie potwierdziły się zarzuty o istnieniu grzyba, poza niewielkimi zaciekami na ścianach celi nr 2 i 3 na oddziale V. Stan zawilgocenia ścian nie stwarzał zagrożenia dla zdrowia i życia osób przebywających w tych celach (protokoły kontroli k 176- 204).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów, zeznań świadka oraz częściowo na podstawie dowodu z przesłuchania powoda. Dowody z dokumentów Sąd obdarzył wiarą. Nie wzbudziły one wątpliwości Sądu, powód także skutecznie ich nie zakwestionował.

Przechodząc do oceny dowodu z przesłuchania powoda stwierdzić należy, iż Sąd tylko częściowo nadał mu przymiot wiarygodności. Przedmiotowa ocena dotyczyła stanu psychicznego G. H., okresowego przebywania w przeludnionej celi, warunków panujących w kąciu sanitarnym. W pozostałym zakresie zwłaszcza dotyczącym niemożności uzyskania dostępu do pomocy medycznej, podkładania powodowi przez funkcjonariuszy niedozwolonych przedmiotów, stosowania wobec niego wyzwisk przez Służbę Więzienną, warunków panujących w celi, zeznania powoda jawią się jako niewiarygodne. Są one całkowicie gołosłowne i wynikają zdaniem Sądu z subiektywnej oceny powoda. Nadto są one sprzeczne z dowodami z dokumentów w postaci notatek służbowych, dokumentacji medycznej, z której wynika, że powód wielokrotnie, nawet kilka razy w miesiącu korzysta z pomocy medycznej, w tym lekarzy specjalistów. W ocenie Sądu do zeznań powoda należy podchodzić z dużą ostrożnością, ponieważ jest on zainteresowany przejaskrawieniem sytuacji panującej w jednostce penitencjarnej, tak aby uzasadnić żądanie zadośćuczynienia pieniężnego.

W pełni na wiarę zasługują natomiast zeznania świadka M. S.. Świadek opisała zasady korzystania przez osadzonych z pomocy lekarskiej, ogólnej lub specjalistycznej, odniosła się również do konkretnej sytuacji powoda. Zeznania świadka w pełni korespondują ze złożoną do akt sprawy dokumentacją medyczną powoda, co czyni zeznania świadka przekonującymi.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie jest zasadne i w całości podlega oddaleniu.

Z twierdzeń pozwu wynika, że G. H. domagał się zasądzenia zadośćuczynienia w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych w postaci czci, zdrowia, wizerunku, prawa do intymności, godności, prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności. Naruszeń dopatrywał się w przebywaniu w przeludnionych celach, gdzie powierzchnia przypadająca na jedną osobę wyniosła poniżej 3 m², nadto w braku dostępu do opieki medycznej, niezapewnieniu odpowiednich warunków bezpieczeństwa i warunków socjalno- bytowych.

Podstawę prawną tego żądania stanowi w pierwszej kolejności art. 417 k.c. Zgodnie z tym przepisem za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Przesłankami tej odpowiedzialności są:

- powstanie szkody przy wykonywaniu władzy publicznej;
- bezprawność działania lub zaniechania;
- adekwatny (normalny) związek przyczynowy pomiędzy działaniem lub zaniechaniem a wyrządzoną szkodą.

W przedmiotowej sprawie zastosowanie znajdują także przepisy art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie z treścią art. 24 § 1 i 2 kc ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z kolei z treści art. 448 kc wynika, że w razie naruszenia dobra osobistego, Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 23 k.c., który zawiera otwarty katalog dóbr osobistych, zalicza do nich w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swobodę sumienia, tajemnicę korespondencji.

W niniejszej sprawie analizę merytoryczną żądania pozwu, z uwagi na podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia co do zdarzeń, które miały miejsce do października 2009r., należało poprzedzić oceną tego zarzutu.

W tym kontekście należy wskazać, iż zgodnie z przepisem art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Z powyższego, biorąc pod uwagę datę wniesienia pozwu tj. 29 października 2012 r. – data stempla, jednoznacznie wynika, że roszczenia dotyczące okresu do 28 października 2009r. są przedawnione. Słusznie wskazuje pozwany, iż o hipotetycznej krzywdzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia G. H. wiedział w czasie przebywania w jednostce penitencjarnej. Skoro zaś zdecydował się wystąpić z pozwem w ww. dacie, to jego roszczenie za okres przebywania w Areszcie Śledczym w L. przed datą 29 października 2009 roku uległo przedawnieniu.

Rozważenia wymagała więc zasadność roszczenia powoda pod względem merytorycznym za okres od 29 października 2009 r. W ocenie Sądu powód nie wykazał jednak, aby w tym okresie jego dobra osobiste zostały naruszone. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. O ile prawdą jest, iż każde naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne i w tym zakresie istnieje domniemanie bezprawności, o tyle nie można powiedzieć, że powód nie miał żadnych obowiązków dowodzenia faktów. Biorąc pod uwagę treść powołanych powyżej przepisów, G. H. powinien wskazać rodzaj naruszonego dobra osobistego, udowodnić sam akt naruszenia dóbr osobistych, istnienia krzywdy wynikającej z naruszenia przez pozwanego dobra osobistego powoda oraz związek przyczynowy między krzywdą niemajątkową a działaniem czy zaniechaniem sprawcy krzywdy niemajątkowej.

Tymczasem w niniejszej sprawie strona powodowa nie sprostowała temu obowiązkowi. G. H. nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych, które miałyby potwierdzić tą okoliczność. Swoją aktywność ograniczył do wskazania własnych twierdzeń zawartych w pozwie oraz do tych przedstawionych w trakcie przesłuchania w charakterze strony, zarzucając między innymi brak dostępu do opieki lekarskiej, trudności w utrzymaniu higieny osobistej, brak dostępu do światła naturalnego, ciepłej wody i przebywanie w celi razem z osobami należącymi do podkultury przestępczej.

Strona pozwana wykazała zaś, że warunki w jakich przebywał powód były zgodne z przepisami prawa. Cele posiadały prawidłową wentylację, oświetlenie spełniające polskie normy, dostęp świeżego powietrza, miały odpowiednio urządzone kąpielnie sanitarne zapewniające niezbędny poziom intymności przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych. Nie były zagrzybione, zainfekowane. W celach znajdował się sprzęt kwaterunkowy i sanitarny w ilości wymaganej

przez załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. (Dz. U. z 2003r., Nr 186, poz.1820) Powód otrzymywał niezbędne środki służące do utrzymania higieny osobistej oraz czystości celi. Miał prawo do jednej ciepłej kąpieli w tygodniu stosownie do § 30 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2003r., Nr 152, poz.1493). Twierdzenia powoda, że jedna ciepła kąpiel w tygodniu i brak ciepłej wody w celach są niewystarczające dla zapewnienia higienicznego trybu życia, pozostają bez znaczenia, ponieważ pozwany działał zgodnie z prawem. Przepisy prawne przewidywały więcej niż raz w tygodniu ciepłą kąpiel dla skazanych zatrudnionych przy pracach brudzących albo ze względu na stan zdrowia – na zalecenie lekarza, nie nakładały na administracje jednostek penitencjarnych obowiązku zapewnienia osadzonym ciepłej wody w celach. Powód miał również zapewnioną należytą opiekę medyczną, dostęp do bezpłatnych leków. Wielokrotnie przyjmowany był przez lekarza ogólnego, nadto konsultowany był także przez lekarzy specjalistów psychiatrę, neurologa i ortopedę. Nie mają żadnego potwierdzenia twierdzenia powoda jakoby chorował na astmę i w tym zakresie nie miał zapewnionych odpowiednich leków. Podobnie ocenić należy niemożność dokonywania w spokoju praktyk religijnych, czy też rzekome podłożenie powodowi przez funkcjonariuszy Służby Więziennej przedmiotów niebezpiecznych. Kodeks karny wykonawczy w art. 116 § 2-4 wskazuje przesłanki wykonywania kontroli osobistej, pomieszczeń i przedmiotów dostarczanych skazanemu lub przez niego przekazywanych innym osobom. Stosownie do powołanych przepisów kontrola osobista polega na oględzinach ciała oraz sprawdzeniu odzieży, bielizny i obuwia, a także przedmiotów posiadanych przez skazanego. Oględziny ciała oraz sprawdzenie odzieży i obuwia przeprowadza się w pomieszczeniu, podczas nieobecności osób postronnych oraz osób odmiennej płci i dokonywane są za pośrednictwem osoby tej samej płci. Kontrola może być przeprowadzona w każdym czasie. W razie konieczności dopuszczalne jest naruszenie plomb gwarancyjnych oraz uszkodzenie kontrolowanych przedmiotów w niezbędnym zakresie. Znalezione w czasie kontroli przedmioty, których skazany nie może posiadać, podlegają zatrzymaniu, zaś przedmioty, których właściciela ustalono, przekazuje się do depozytu albo przesyła się na koszt skazanego, do wskazanej przez niego osoby, instytucji lub organizacji. W uzasadnionym wypadku przedmioty te mogą być przesłane na koszt zakładu karnego. Przedmioty i notatki, których właściciela nie ustalono, podlegają zniszczeniu, pieniądze zaś oraz przedmioty wartościowe przekazuje się na rzecz Skarbu Państwa albo na pomoc postpenitencjarną.

W celu odnalezienia przedmiotów niebezpiecznych i niedozwolonych oraz udaremnienia ucieczki albo w innych uzasadnionych przypadkach przeprowadza się w jednostce organizacyjnej następujące rodzaje kontroli:

- 1) osobistą lub pobieżną osadzonego;
- 2) cel i innych pomieszczeń;
- 3) paczek i przedmiotów;
- 4) pojazdów;
- 5) generalną (§ 72 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej – (Dz. U. z 2003r., Nr 194, poz.1902 tekst jedn. ze zm.).

Jedyną okolicznością, która znalazła potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, a na którą powoływał się powód, był fakt przebywania w celach gdzie powierzchnia przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła poniżej 3 m². W okresie od 24 listopada 2009 roku do 2 grudnia 2009 roku powód przebywał w celi nr 16 w oddziale III, gdzie powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosiła 2,30 m². Umieszczenie powoda w przeludnionej celi odbyło się na podstawie zarządzenia Dyrektora Aresztu Śledczego w L., wydanego na podstawie obowiązującego wówczas art. 248 § 1 kkw, po spełnieniu przesłanek wymienionych w tym przepisie. Dyrektor informował sędziego penitencjarnego o tym zarządzeniu. Nie można w takiej sytuacji mówić o bezprawnym działaniu pozwanego.

W pozostałym analizowanym okresie tj. od 29 października 2009 roku do 24 listopada 2009 roku i od 2 grudnia 2009 roku do chwili wniesienia pozwu, G. H. miał zapewnioną powierzchnię 3 m².

W tym miejscu wskazać należy, iż zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego. Jednakże osadzenie skazanego w celi w warunkach, w których powierzchnia na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m², przy spełnieniu przesłanek określonych w art. 248 § 1 k.k.w. nie było działaniem bezprawnym (por. wyrok SN z dnia 2 października 2007r., sygn. akt II CSK 269/07, OSNC-ZD 2008/3/75).

Zgodnie z treścią art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Stosownie do treści art. 248 § 1 kkw, w szczególnie uzasadnionych wypadkach dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić osadzonych na czas określony w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m². O takim umieszczeniu należy bezzwłocznie powiadomić sędziego penitencjarnego. Przepis ten stanowi wyjątek od ogólnej zasady i powinien być wykładany ściśle. Został zakwestionowany pod kątem jego zgodności z regulacjami konstytucyjnymi przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 26 maja 2008r. (SK 25/07 OTK-A 2008/4/62). Jednak odroczone decyzję o utracie jego mocy obowiązującej o 18 miesięcy od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Ogłoszenie nastąpiło w Dzienniku Ustaw RP z dnia 5 czerwca 2008r. Dz.U. Nr 96, poz. 620), utrata mocy obowiązującej tego przepisu nastąpiła więc z dniem 5 grudnia 2009r. Do utraty mocy obowiązującej przepis ten mógł być stosowany. Fakt, że w dacie wniesienia pozwu, art. 248 § 1 k.k.w. został już uchylony, nie powoduje, że nie znajdzie on zastosowania w sprawie. Powód swoje roszczenia wywodzi bowiem zarówno ze zdarzeń prawnych powstałych po tej dacie, jak i przed 6 grudnia 2009 r.

Samo przebywanie w celach, w których powierzchnia na jednego osadzonego wynosiła mniej niż 3 m² nie stanowi w realiach niniejszej sprawy wystarczającej przesłanki do uwzględnienia powództwa. Jakkolwiek warunki odbywania kary pozbawienia wolności mogą w określonych sytuacjach naruszać dobra osobiste osób osadzonych, zwłaszcza prawo do odbywania kary w warunkach godziwych i gwarantujących intymność, to samo przeludnienie celi, w której osoba domagająca się ochrony dóbr osobistych przebywa, nie może stanowić samoistnej podstawy zasądzenia zadośćuczynienia z powodu naruszenia tych dóbr, tym bardziej, że nie miało charakteru permanentnego, a zmniejszenie powierzchni mieszkalnej nastąpiło z zachowaniem wymogów prawnych. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 października 2011 r. III CZP 25/11 wyraźnie wskazał, iż umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych, jednakże sam taki fakt nie przesądza o zasadności zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., którego przyznanie zależy od wielu różnych okoliczności, w tym między innymi od długości przebywania w przeludnionej celi, uciążliwości z tym związanych, poczucia krzywdy i jego stopnia oraz od pozostałych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Słusznie Sąd Najwyższy w przedmiotowej uchwale wskazuje, iż o ewentualnym naruszeniu godności osobistej powoda można by mówić w sytuacji, gdyby poza przeludnieniem brakowało właściwie wykonanych urządzeń sanitarnych, cela nie byłaby dobrze wentylowana, nie zapewniono by skazanym odpowiedniego miejsca do spania, nie mogliby korzystać z różnych form zaangażowań oświatowo – kulturalnych, czy też z zajęć sportowych. Tymczasem w przedmiotowej sprawie nie można stwierdzić, iż pozostałe warunki socjalno bytowe były niezgodne z przepisami prawa. Na uwadze należy mieć również fakt, iż okres przebywania w warunkach przeludnienia był stosunkowo niewielki, wynosił zaledwie 9 dni.

Ubocznie wskazać należy, iż nawet gdyby przyjąć, iż do takowego naruszenia doszło, to powód nie udowodnił także rodzaju i wysokości szkody niemajątkowej. Co prawda ustalenie i ocena rozmiaru krzywdy należy do sądu orzekającego, uwzględniającego wszystkie okoliczności konkretnej sprawy, jednakże na powodzie spoczywa ciężar wskazania okoliczności, które tą krzywdę definiują.

Mając na uwadze wskazane wyżej argumenty powództwo jako niezasadne oddalono.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia treść art. 98§ 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W realiach niniejszej sprawy to powód jest stroną przegrywającą proces. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego (w tym przypadku radcę Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa) zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98§ 3 k.p.c.). Wysokość stawki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika określa § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu(Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Przy wartości przedmiotu sporu (wysokości żądania powoda) określonej na kwotę 168 000 złotych, stawka wynosi 3 600 złotych.

Rozstrzygnięcie zawarte w pkt. III wyroku oparte jest na przepisie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. (Dz. U. z 2005r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.) Nieuiszczoną opłatę od pozwu, której powód nie miał obowiązku uiścić, Sąd przejął w całości na rachunek Skarbu Państwa.

Z przyczyn wyżej podanych i z uwagi na treść cytowanych przepisów prawa Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.